

2023

Rapportage rechtmatigheid

VIC team: Carmen van der Meer

Gemeente Enschede

INHOUD

Inleiding.....	2
Samenvatting	3
1. Algemeen	5
2. Rechtmatigheidscriteria en bevindingen	6
2.1 begrotingscriterium	8
2.2 voorwaarden criterium	11
2.3 Misbruik en oneigenlijk gebruik en Fraude	12
3. Conclusie	13

Onduidelijkheid rondom de rechtmatigheidsverantwoording, door niet tijdig doorgevoerde wijzigingen in regelgeving.

De gemeentewet is aangepast om invulling te geven aan de “rechtmatigheidsverantwoording” nieuwe stijl. Hierbij geeft het college zelf een oordeel over de rechtmatigheid. De noodzakelijke wijzigingen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn vanwege bezwaren van de Algemene Rekenkamer niet tijdig doorgevoerd. Hierdoor is er onduidelijkheid ontstaan over de verantwoordelijkheden en wijze van verantwoording afleggen en controle van de rechtmatigheid. Doordat de Gemeentewet is aangepast kan de accountant geen direct oordeel geven over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties in de gehele jaarrekening, zoals tot en met controlejaar 2022 het geval was. De wettelijke opdracht aan de accountant voor de controle 2023 is daarom ook anders geformuleerd, met een indirect oordeel aan de hand van de verantwoording van het college over rechtmatigheid in de jaarrekening. Dit alles met uitzondering van het oordeel over de specifieke uitkeringen, aangezien het directe oordeel hier wel gegeven wordt.

Het BBV en BADO worden -na nader overleg met de Algemene Rekenkamer- alsnog aangepast gedurende dit kalenderjaar. De rijksoverheid adviseert om wel een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening 2023, waarover de accountant dan een getrouwheidsoordeel afgeeft.

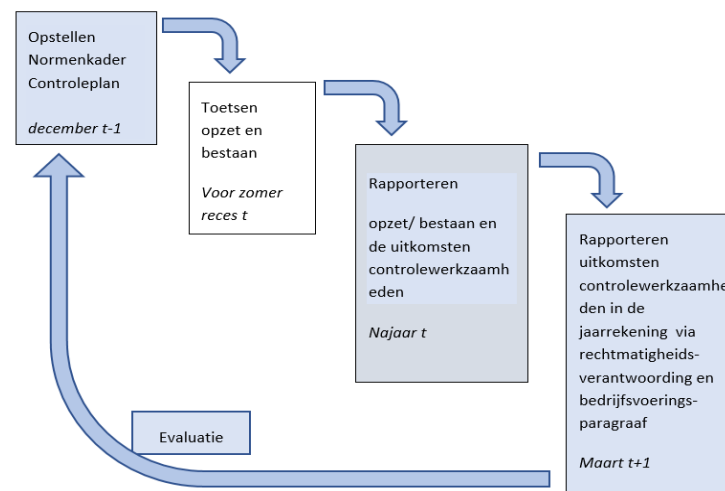
In dit document rapporteren wij over de eindbevindingen van de controles voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Het vormt daarmee de onderbouwing van het rechtmatigheidsoordeel. In het schema hieronder is te zien dat het gaat over de uitkomsten van de controlewerkzaamheden over het boekjaar 2023 waarover in de jaarrekening via de rechtmatigheidsverantwoording en de bedrijfsvoeringsparagraaf wordt gerapporteerd. In de tussentijdse rapportage d.d. 18-10-2023 hebben wij al inzicht gegeven over de werkzaamheden tot dat moment.

Proces van de rechtmatigheidscontrole.

Het college legt zelf verantwoording af over de rechtmatigheid in plaats van de accountant. Dit gebeurt in de jaarrekening via een standaardmodel zoals opgenomen in de Kadernota rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV. Met het opnemen van deze verantwoording verklaart het college dat de baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming met de financiële regelgeving tot stand zijn gekomen. De accountant stelt vervolgens vast of de verantwoording getrouw oftewel goed is opgenomen.

Het college van B&W is verantwoordelijk voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. Ze draagt zorg voor de interne toetsing op de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van het financiële beheer. Om hier invulling aan te geven is het controleplan opgesteld, uitgevoerd en wordt het jaarlijks geactualiseerd.

Voor de interne controle hanteren we een planning die aansluit op de P&C cyclus van de gemeente en de jaarrekeningcontrolecyclus van de accountant.

De jaarcyclus van de controle kent een aantal fasen; de voorbereiding, de uitvoering en de rapportage. In de voorbereidingsfase wordt het gemeentebrede normenkader met financiële regelgeving geactualiseerd, de significante processen bepaald en het controleplan opgesteld. Deze stukken worden door het college vastgesteld. In de tussentijdse rapportage zijn de bevindingen van de tot dan toe uitgevoerde controles over boekjaar 2023 gerapporteerd. De werkzaamheden en de daarbij behorende bevindingen vormen de basis voor het college om de rechtmatigheidsverantwoording afgeven.

Omdat 2023 het eerste jaar is waarin het college zelf de rechtmatigheidsverantwoording aflegt, loopt dit proces nog niet helemaal optimaal. Verdere aanscherping van de planning en het halen van deadlines voor de aanlevering van stukken zal een speerpunt zijn voor het boekjaar 2024.

SAMENVATTING

Wij adviseren onderstaande rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2023 op te nemen:

8. Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 5 april 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op 9,1 miljoen euro. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De geconstateerde afwijkingen betreffen:

<u>Begrotingscriterium</u>	
Totaal bruto begrotingsonrechtmatigheden (Samenleving en bestuur)	5,9 mln.
Totaal acceptabele begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het beleid	<u>5,9 mln.</u>
Saldo netto begrotingsonrechtmatigheden	0 mln.
<u>Voorwaardencriterium</u>	
Inkopen ten onrechte niet aanbesteed	1,1 mln.
<u>M&O criterium</u>	
Geen bevindingen	
Totaal onrechtmatigheden	1,1 mln.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen op het voorwaardencriterium (onrechtmatigheid inkopen) in de toekomst te voorkomen. De begrotingsonrechtmatigheid van het programma Samenleving en bestuur is in paragraaf 7.4 nader toegelicht. Daarbij is per product toegelicht waarom deze overschrijding als acceptabel wordt aangemerkt.

Conclusie:

Op basis van uitgevoerde werkzaamheden hebben wij geen indicaties dat wij niet kunnen komen tot een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De basis is op orde, er zijn voldoende controlewerkzaamheden uitgevoerd en er zijn voldoende gegevens aanwezig om de verklaring op te nemen in de jaarrekening.

Algemeen

2023 is het eerste jaar dat de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de jaarrekening van de gemeente Enschede. Om dit mogelijk te maken zijn er veel werkzaamheden uitgevoerd. Dit is gedaan via het zogenaamde 13 stappenplan waarbij het 3 lijnen model is toegepast. Het doel van deze gewijzigde aanpak is o.a. het zorgdragen voor een kwaliteitsverbetering. We kunnen stellen dat de kennis binnen de organisatie is toegenomen. Er wordt binnen de programma's meer systematisch gewerkt en dossiervorming is verbeterd. Dit is mede ondersteund door diverse opleidingen die in het kader van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording hebben plaatsgevonden. We zijn er nog niet maar er zijn mooie stappen gezet. Door een intensieve samenwerking tussen de operationele en ondersteunende lijnen zien we kwaliteitsverbeteringen binnen de processen ontstaan.

1.1 Controleplan

Jaarlijks wordt er een gemeentebreed controleplan opgesteld. Dit bevat de controleaanpak en activiteiten van de gemeente Enschede in het kader van de jaarrekening 2023. Het plan is bedoeld voor het college, de directie en de organisatie.

1.2 Verantwoordingsgrens

In de financiële verordening is vastgelegd dat het college in de rechtmatigheidsverantwoording rapporteert over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 1% van het lastentotaal (inclusief toevoegingen aan de reserves). Dit wordt ook wel de materialiteit genoemd. Het geeft de omvang van de afwijking (fout) in de jaarrekening weer, waarbij het oordeel van een gebruiker waarschijnlijk wordt beïnvloed.

Afwijkingen groter dan 10% van de verantwoordingsgrens worden in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.

Goedkeuringstolerantie	Verantwoordingsgrens	Rapportagegrens
Afwijkingen (% lasten)	> 1% (> 9,1 mln. euro)	> 0,1% (> 0,91 mln. euro)

De gehanteerde materialiteit bij de jaarrekening 2023 voor fouten en onzekerheden was € 9,1 miljoen voor fouten en € 27,3 voor onzekerheden

1.3 Significante processen

Voor de controle van het boekjaar 2023 zijn onderstaande processen als significant aangemerkt. Deze processen zijn bepaald op basis van de omvang van de geldstroom.

<ul style="list-style-type: none"> • Inkoop en aanbesteding • Personeel • Verhuuropbrengsten vastgoedbedrijf • Vergunningen 	<ul style="list-style-type: none"> • Grondexploitatie • Parkeeropbrengsten • Publieksdienstverlening/kas • Memorialen 	<ul style="list-style-type: none"> • Participatiewet • Afvalstoffenheffing • Rioolheffing 	<ul style="list-style-type: none"> • Beschut detacheringen/lonen • WMO voorzieningen en Jeugd • Subsidieverlening
---	---	--	--

Overigens kunnen er andere redenen zijn om processen als significant aan te merken (bijvoorbeeld wijziging in wetgeving, wisseling in gebruik van systemen of eerder geconstateerde afwijkingen).

1.4 IT/geautomatiseerde gegevensverwerking

Vanaf 2019 wordt een IT-audit uitgevoerd door een externe partij en is een ISAE3402 type II-verklaring bij de IT-beheersomgeving verkregen. De accountant heeft aangegeven dat voor de controle op de financiële informatie de financieel gerelateerde applicaties onvoldoende zijn betrokken in de IT-audit. Hierbij moet gedacht worden aan het financiële systeem maar ook aan workflow voor inkoopfacturen en de belastingadministratie ed. In het kader van de jaarrekeningcontrole zou afstemming plaats vinden tussen onze accountant en de IT auditor. Doel van het gesprek was vast te stellen of onze accountant kan steunen op de interne beheersingsmaatregelen in de IT-omgeving. De geconstateerde tekortkomingen in de IT-audit betekenen dat er niet zonder meer gesteund kan worden op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Het gevolg is dat er meer gegevensgerichte werkzaamheden zijn uitgevoerd, waaronder specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data en lijstwerk vast te stellen.

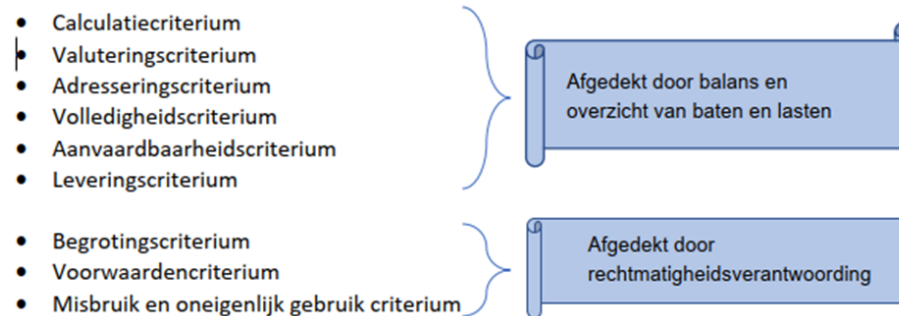
Voor het boekjaar 2023 is wederom een opdracht vertrekt aan een externe partij voor een ISAE3402 type II verklaring. Voor het boekjaar 2023 gebruiken we deze verklaring voor interne doelstellingen. Uit oogpunt van effectiviteit en het voorkomen van last minute extra werkzaamheden zal de ISAE3402 niet gebruikt worden door onze externe accountant. Voor het boekjaar 2024 is een nieuwe aanbesteding uitgevoerd en gegund voor de uitvoering van deze werkzaamheden.

2. RECHTMATIGHEIDSCRITERIA EN BEVINDINGEN

In de jaarrekening legt het college verantwoording af over alle negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid en óók onderdeel zijn van rechtmatigheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording. De negen criteria gelden ook als uitgangspunt vanuit de wetgever, waarbij de reikwijdte van de verantwoording niet wijzigt ten opzichte van de situatie tot en met 2022, waarin de accountant het oordeel heeft afgegeven.

Omdat de eerste zes criteria worden afgedekt door het getrouwe beeld hoeven deze reden niet afzonderlijk vermeld te worden in de rechtmatigheidsverantwoording. Vanzelfsprekend maken deze eerste zes criteria wel onderdeel uit van de reguliere jaarrekeningcontrole.

In het onderstaande schema is dit in beeld gebracht.

Onduidelijkheid rondom de rechtmatigheidsverantwoording, door niet tijdig doorgevoerde wijzigingen in regelgeving.

De gemeentewet is aangepast om invulling te geven aan de “rechtmatigheidsverantwoording” nieuwe stijl. Hierbij geeft het college zelf een oordeel over de rechtmatigheid. De noodzakelijke wijzigingen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn vanwege bezwaren van de Algemene Rekenkamer niet tijdig doorgevoerd. Hierdoor is er onduidelijkheid ontstaan over de verantwoordelijkheden en wijze van verantwoording afleggen en controle van de rechtmatigheid. Doordat de Gemeentewet is aangepast kan de accountant geen direct oordeel geven over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties in de gehele jaarrekening, zoals tot en met controlejaar 2022 het geval was. De wettelijke opdracht aan de accountant voor de controle 2023 is daarom ook anders geformuleerd, met een indirect oordeel aan de hand van de verantwoording van het college over rechtmatigheid in de jaarrekening. Dit alles met uitzondering van het oordeel over de specifieke uitkeringen, aangezien het directe oordeel hier wel gegeven wordt.

Het BBV en BADO worden -na nader overleg met de Algemene Rekenkamer- alsnog aangepast gedurende dit kalenderjaar.

De rijksoverheid adviseert om wel een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening 2023, waarover de accountant dan een getrouwheidsoordeel afgeeft.

Advies Rijksoverheid hoe om te gaan met de onduidelijkheden: bron [Nieuwsbrief IBI nr. 121](#) | [Actueel](#) | [Rijksoverheid.nl](#)

Hieronder wordt weergegeven hoe om te gaan met respectievelijk de verantwoording en hoe de accountantscontrole daarop aansluit.

Verantwoording

- De jaarrekening 2023 bevat een rechtmatigheidsverantwoording.
- Volg het model zoals opgenomen in de Kadernota rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV.
- Voor gemeenten en provincies verdient het aanbeveling de aangepaste Modelverordening financieel beleid, beheer en organisatie te volgen. Indien de verordening nog niet aangepast is, pas deze dan alsnog aan met het oog op de komst van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit is een toekomstbestendige oplossing.
- Ook als de tijd ontbreekt voor een aanpassing van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie, wordt aangeraden om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening.

Het niet opnemen van een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening heeft tot gevolg dat het College geen verantwoording aflegt over rechtmatigheid als onderdeel van de verantwoording over het gevoerde bestuur, waardoor de verantwoording zoals omschreven in artikel 197, lid 1 Gemeentewet of artikel 201, lid 1 Provinciewet dit element van de verantwoording niet omvat. Omdat de Gemeentewet en Provinciewet maar ook de opdracht aan de accountant geen grondslag meer geven voor een direct oordeel over rechtmatigheid, valt bij ‘niet-opnemen’ rechtmatigheid dit ook buiten de reikwijdte van de accountantscontrole. De informatie over eventuele begrotingsonrechtmatigheden, misbruik en oneigenlijk gebruik en het (ten onrechte) niet voldoen aan bepaalde voorwaarden, is dan niet beschikbaar voor de gemeenteraad of provinciale staten, noch via het College, noch via het oordeel van de accountant. De enige oplossing met de huidige stand van de regelgeving is dat deze informatie onderdeel uitmaakt van een rechtmatigheidsverantwoording en de accountant daar een getrouwheidsoordeel over geeft.

Accountantscontrole

- De controlerend accountant geeft een getrouwheidsoordeel af, conform de Gemeente- en Provinciewet. Dit getrouwheidsoordeel ziet ook op de rechtmatigheidsverantwoording.
- Voorts wordt in de controleverklaring expliciet opgenomen, dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen rechtmatig tot stand zijn gekomen. In het verslag van bevindingen blijft de accountant de tabel van fouten en onzekerheden opnemen. Het rechtmatigheidsoordeel over de specifieke uitkeringen is wel gelijk aan voorgaande jaren en omvat een toets aan alle rechtmatigheidscriteria.

Advies:

Wij adviseren dit advies op te volgen en de rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening.

2.1 BEGROTINGSCRITERIUM

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting.

Op het punt van de begrotingsrechtmatigheid zien wij verschillen tussen de begroting en de realisatie. Uit de analyses is gebleken dat dit zich in de afgelopen jaren ook heeft voorgedaan. Dit wordt mede veroorzaakt doordat wij binnen het gemeentelijke begrotings- en verantwoordingsproces ervoor gekozen hebben tussentijds geen begrotingswijzigingen door te voeren, afgezien van technische wijzigingen bij de eerste tussenrapportage. Wel worden er begrotingswijzigingen aangebracht bij expliciete besluiten zoals bijvoorbeeld nieuwe projecten. Afwijkingen worden gerapporteerd bij de tussenrapportages en de zomernota maar niet altijd verwerkt via begrotingswijzigingen. Het gevolg hiervan is dat afwijkingen beter zichtbaar zijn, bijvoorbeeld als er meer geld wordt uitgegeven dan begroot. Deze lastenoverschrijdingen worden altijd als onrechtmatig aangemerkt in de gewijzigde regelgeving. Zie tabel hieronder. Deze werkwijze sluit aan bij de huidige IPC producten en de daarbij gemaakte afspraken.

Begrotingscriterium	Euro's
Overschrijding lasten programma Samenleving en bestuur	5,9 mln.
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	5.9 mln.
Totaal van de acceptabele begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het beleid	5.9 mln.
Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	0 mln.

In de financiële verordening van de gemeente Enschede zijn overwegingen opgenomen waarbij begrotingsonrechtmatigheden als acceptabel worden aangemerkt. Wij hebben vastgesteld dat alle overschrijdingen van geconstateerde lasten als acceptabel zijn aan te merken. Hierdoor resteren er per saldo geen onacceptabele begrotingsonrechtmatigheden. Zie hiervoor de toelichting in onderstaande tabel. Bij het programma Samenleving en bestuur is er sprake van een overschrijding van de lasten op programmaniveau. In onderstaande tabel is aangegeven door welke producten dit wordt veroorzaakt. Daarbij is aangegeven of en waarom het een acceptabele overschrijding betreft.

Begrotingsonrechtmatigheid

Programma	Product	Bedrag afwijking	Aanvaardbaar Ja/nee	Motivering conclusie	Motivering conclusie
Samenleving en bestuur	Bezwaar en beroep	-1.660	Ja	3	<p>In de financiële verordening van de gemeente Enschede zijn de volgende overwegingen opgenomen waarbij begrotingsonrechtmatigheden als acceptabel worden aangemerkt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren. 2. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling. 3. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
Samenleving en bestuur	College van B&W	-9	Ja	1	
Samenleving en bestuur	Klachtencommissariaat	-51	Ja	3	
Samenleving en bestuur	Ondersteuning College van B&W en directie	-156	Ja	3	
Samenleving en bestuur	Openbare orde en veiligheid	-3.497	Ja	1	
Samenleving en bestuur	Stadsdeelsgewijs werken	-307	Ja	3	
Samenleving en bestuur	Verkiezingen	-960	Ja	3	
	Totaal	-6.640			

Wel of geen wettelijke taken

In totaal gaat het hierboven om een lastenoverschrijding van 6.6 miljoen. In onderstaande tabel is opgenomen of de overschrijding te maken heeft met een wettelijke taak. Hieruit blijkt dat 65 procent van de overschrijdingen te maken heeft met wettelijke taken. Hierbij kan er eveneens sprake zijn van compenserende inkomsten. Het kunnen sturen op deze uitgaven is dan ook zeer beperkt.

Categorie		Bedrag x 1.000 euro	Waarvan wettelijke taak	Waarvan niet wettelijk
1	Overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren De wettelijke taak is met name de kosten van het RIEC (veiligheidsregio)	3.506	3.288	218
2	Overschrijding op een open-einde regeling	0	0	0
3	Overschrijding is tijdig gemeld (door middel van een tussentijdse rapportage) De wettelijke taak is met name de kosten voor de extra verkiezingen.	3.134	1.051	2.083
Totaal		6.640	4.339	2.301
		100%	65%	35%

Op het punt van de begrotingsrechtmatigheid zien wij verschillen tussen de begroting en de realisatie indien geen rekening wordt gehouden met de aanvaardbaarheid van de uitgaven. Uit de analyses is gebleken dat dit zich in de afgelopen jaren ook heeft voorgedaan. Deze afwijkingen overschrijden de verantwoordingsgrens voor de toegestane onrechtmatigheden niet. Op basis van (hogere) wet- en regelgeving is het niet mogelijk om deze uitgaven niet te doen. Of om de uitgaven uit te stellen. De overige overschrijdingen 2.3 miljoen (6.6 miljoen – 4.3 miljoen) betreft de onderstaande posten.

Lasten (niet wettelijk)	X 1.000 euro
Personele inzet: interim directeur bedrijfsvoering	100
Projecten waar ook baten tegenover staan	200
Stadsdeelgewijs werken	300
Vaststellingsovereenkomsten en vervanging bij langdurige ziekte	1.700
Totaal	2.300

Op grond van deze analyse resteren er geen onacceptabele begrotingsonrechtmatigheden die de norm overschrijden.

2.2 VOORWAARDEN CRITERIUM

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving. Deze regelgeving leggen we vast in het normenkader rechtmatigheidsverantwoording 2023.

2.2.1 Normenkader rechtmatigheidsverantwoording 2023

Het normenkader is op 5 april 2023 door de raad vastgesteld. Het normenkader bevat alle wetten en raadsbesluiten die een duidelijke relatie met het financiële beheer hebben en daardoor van belang zijn voor de rechtmatigheidscontrole. Het college legt in de jaarrekening verantwoording af of de baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming met deze financiële regelgeving tot stand zijn gekomen. Begin 2024 heeft een actualisatie plaatsgevonden ten behoeve van de rechtmatigheidscontrole over het jaar 2024 en is dit normenkader in de raad vastgesteld op 29 januari 2024.

Hieronder geven wij de geconstateerde afwijkingen weer van uitgevoerde werkzaamheden bij de significante processen op het onderdeel voorwaardencriterium. Hierbij wordt gekeken of de inrichting van de processen en/of de uitgevoerde controles voldoende zekerheid geven om te kunnen dat is voldaan aan de wet en regelgeving (voorwaarden criterium).

Deze rapportage betreft een afwijkingenrapportage. Alleen materiele afwijkingen worden gerapporteerd die meetellen voor de beoordeling van de rechtmatigheidsverantwoording.

Rechtmatigheidsverantwoording	
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet aanbesteed	1,1 mln.

INKOOP EN AANBESTEDINGEN:	
Bevindingen	<p>In het boekjaar 2022 zijn er 3 inkopen als onrechtmatig aangemerkt. Omdat het om langlopende contracten ging die opnieuw aanbesteed moeten worden, loopt deze onrechtmatigheid door in 2023. De onrechtmatigheid heeft betrekking op inkopen die onterecht niet Europees zijn aanbesteed. In 2022 is al gestart met de voorbereidingen van een deel van deze aanbestedingen. In 2023 zijn deze trajecten voortgezet en voor 2 contracten zijn nieuwe gunningen gedaan. Van het 3^e contract wordt het aanbestedingstraject afgerond in 2024.</p> <p>De omvang van de onrechtmatigheid die doorloopt in 2023 bedraagt 1,1 miljoen euro.</p> <p>De afdeling inkoop heeft diverse maatregelen doorgevoerd om het inkoopproces te optimaliseren. Dit betreft kennis vergroten door middel van verplichte cursussen voor budgethouders tot intensievere samenwerking met de vak afdelingen. Daarnaast wordt ingezet op het optimaliseren van het contractmanagement.</p>

AFVALSTOFFENHEFFING:	
Bevindingen	<p>Afwijking tarief afvalstoffenheffing</p> <p>Geconstateerde afwijking betreft een afwijking op de opbrengsten In 2023 is per aanslag een 4 euro te weinig opgelegd. Dit leidt tot een derving van inkomsten van ca. 260.000 euro. De oorzaak hiervan is gelegen in het publiceren van een versie van de verordening afvalstoffenheffing op Overheid.nl, die eerder in het proces tot stand is gekomen. Het GBT Twente hanteert de tarieven uit de gepubliceerde stukken. Deze afwijking is niet materieel en blijft onder de rapporteringsgrens. Deze afwijking wordt meegenomen bij de afwegingen voor de getrouwheidsverklaring. Om dubbeltelling te voorkomen wordt deze bij de rechtmatigheidsverantwoording niet meegenomen. Deze afwijking is in december met de Raad gecommuniceerd.</p>

2.3 MISBRUIK EN ONEIGENLIJK GEBRUIK EN FRAUDE

2.3.1 Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)

Het is aan de gemeente om effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk (M&O) gebruik te voorkomen. De gemeente beziet in eerste plaats welke eisen de wet- en gemeentelijke regelgeving stelt ten aanzien van M&O, wat daarin is geregeld omtrent de handhaving en hoe zich dat heeft vertaald naar de opzet van de interne organisatie. Om dit te bewerkstelligen is een mix van maatregelen nodig. Een mogelijk uitgangspunt hiervoor is het opstellen van een gemeentelijke nota M&O. Het is overigens niet verplicht om een overkoepelende nota vast te stellen. Het M&O-beleid moet voldoende actueel zijn en voldoende zijn afgestemd op de meest recente wetgeving en de praktijk. Het college dient een uitspraak te doen in hoeverre het M&O beleid ook feitelijk wordt nageleefd en of de getroffen maatregelen werken. De basis daarvoor ligt in belangrijke mate bij de uitkomsten van de intern uitgevoerde controles op de processen en de evaluaties hiervan. Wanneer het college concludeert dat het M&O-beleid (op onderdelen) niet actueel is en/of dat er geen M&O-beleid bestaat of het M&O-beleid feitelijk niet wordt nageleefd dan vermeldt het college dit in de paragraaf bedrijfsvoering. Daadwerkelijke afwijkingen als gevolg van misbruik worden, voor zover deze niet het getrouwheidsaspect raken, betrokken bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

Rechtmatigheidsverantwoording	
M&O criterium	
Geen bevindingen	

2.3.2 Fraude en integriteit

Misbruik van overheidsgelden door derden wordt geregeld aangeduid met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Misbruik van overheidsregelingen moet echter wel duidelijk worden onderscheiden van fraude. Bij fraude zijn veelal één of meerdere medewerkers van de organisatie betrokken. Gezien het belang van dit onderwerp en de invloed die het kan hebben is dit onderdeel meegenomen bij de controle. Over de specifieke werkzaamheden wordt separaat gerapporteerd.

Fraude en integriteit	
Geen bevindingen	

3. CONCLUSIE

Op basis van uitgevoerde werkzaamheden hebben wij geen indicaties dat wij niet kunnen komen tot een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De basis is op orde, er zijn voldoende controlewerkzaamheden uitgevoerd en er zijn voldoende gegevens aanwezig om de verklaring op te nemen in de jaarrekening.

Op het punt van de begrotingsrechtmatigheid zien wij verschillen tussen de begroting en de realisatie. Uit de analyses is gebleken dat dit zich in de afgelopen jaren ook heeft voorgedaan. Op het moment van schrijven van deze rapportage is er nog niet volledig duidelijkheid over de gevolgen van **niet tijdig doorgevoerde wijzigingen in** regelgeving. Wij adviseren conform het advies van de rijksoverheid wel een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de gemeenterekening. Bij het afgeven van het rechtmatigheidsoordeel adviseren wij aan te sluiten bij de systematiek zoals die in 2022 ook werd toegepast door de accountant. Op basis van die systematiek is het oordeel dat de gemeente rechtmatig heeft gehandeld.

Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 5 april 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op 9,1 miljoen euro.

Het totaal aan onrechtmatigheden bedraagt 1,1 miljoen euro (7 bruto onrechtmatigheden – 5.9 acceptabele onrechtmatigheden). Zie de tabel onder Bevindingen in de rechtmatigheidsverantwoording.